

VICHY FRANSASI'NDA İŞGAL PROPAGANDASI

Caner ÇAKI¹

Mehmet Ozan GÜLADA²

ÖZ

İşgal propagandası, işgal güçleri tarafından ele geçirilen bölgelerde halkın desteğini alarak, yeni kurulan düzene karşı itaati sağlamak amacıyla yapılan propaganda türüdür. İşgal eden taraf, ele geçirilen ülkenin kitle iletişim araçlarını işgal propagandasını gerçekleştirebilmek için etkin bir şekilde kullanır. Tarihte işgal propagandasının en başarılı yapıldığı ülkelerden biri Nazi Almanyası tarafından işgal edilen Vichy Fransası (1940-1944) olmuştur. Nazilerin güdümünde kurulan Vichy Fransası'nda, Naziler ülkedeki kitle iletişim araçlarını denetim altına alarak, istenilen yönde propaganda yapılmasını sağlamıştır.

Bu çalışmada işgal propagandasının Vichy Fransası'nda nasıl gerçekleştirildiği ele alınmıştır. Çalışmada, Vichy Fransası'nda iktidarda bulunan Pétain yönetimince basılan propaganda posterleri Fransız Dil Bilimci Roland Barthes'ın göstergebilimsel analiz yöntemine tabi tutularak incelenmiştir. Bu amaçla çalışma kapsamında amaçlı örneklem metodu kullanılarak belirlenen 8 propaganda afişi (Pétain, Alman Ordusu, Fransız İşçi, SS, Müttefikler, Komplocular, Komünizm, Yahudi) Barthes'ın yananlam ve düzenlam boyutunda ele alınmıştır. Elde edilen bulgular ışığında Nazilerin: Vichy Fransası'nı tahakküm altına alabilmek için Nazi Almanyası'nı olumlu metaforlar içinde gösterdiği; Müttefikleri, Fransız partizanları, Komünizmi ve Yahudileri ise olumsuz metaforlar içerisinde yansıttığı ortaya çıkarılmıştır.

¹ Arş. Gör. İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi, İletişim Bilimleri Bölümü, caner.caki@inonu.edu.tr

² Öğr. Gör., İnönü Üniversitesi, Akçadağ Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, mehmet.gulada@inonu.edu.tr

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Anahtar Kelimeler: Propaganda, Poster, Nazizm, Vichy, İşgal Propagandası

THE OCCUPATION PROPAGANDA IN THE VICHY FRANCE

ABSTRACT

The occupation propaganda is a type of propaganda that is organized to provide obedience to the newly established order, taking the support of the people in the regions seized by the occupation forces. The occupying side have effectively used the mass media of the captured country to carry out occupation propaganda. One of the countries where the occupation propaganda was the most successful in history was Vichy France (1940-1944), occupied by Nazi Germany. In Vichy France, founded by the Nazis, the Nazis controlled the mass media in the country and ensured that propaganda was made in the desired direction.

This study examined how the occupation propaganda was carried out in Vichy France. In the study, propaganda posters under the leadership of Pétain, who was in power in Vichy France, were examined in the context of the method of semiotics analysis of French Language Scientist Roland Barthes. For this purpose, 8 propaganda posters (Pétain, German Worker, SS, Allied, Plotter, Communism, Jewish) determined by using the purposeful sampling method were studied in Barthes' denotation and connotation. In the light of the findings it was found that: Nazi Germany was presented in positive metaphors in order to be able to dominate the French Vichy; Allies, French partisans, Communism, and Jews were all reflected in negative metaphors.

Keywords: Propaganda, Poster, Nazism, Vichy, Occupation Propaganda

GİRİŞ

Tarih boyunca, ülkeler işgal ettikleri bölgelerde kendi tahakkümlerini kurmak istemişlerdir. Bu süreçte galip devletler, işgal propagandası adı verilen etkin bir propaganda faaliyeti yürüterek işgal edilen

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

alanlarda insanların güvenini kazanmaya ve yapılan düzenlemelerde desteklerini almaya çalışmışlardır. 20. yüzyılın ilk yarısında meydana gelen iki büyük dünya savaşında tarihte görülmemiş boyutta işgal propagandası yürütülmüştür. Özellikle 2. Dünya Savaşı'nda Nazi Almanyası'nın, işgali altında bulunan Belçika, Hollanda, Yunanistan, Norveç, Danimarka gibi Avrupa ülkelerinde başarılı bir işgal propagandası uyguladığı görülmüştür. Bu ülkelerin başında da Nazi Almanyası tarafından Fransa'nın güneyinde kurulan Vichy Fransası (1940-1944) gelmektedir. Naziler, Vichy Fransası'nda ideolojik söylemlerini etkin kılmak, insanları fabrikalarında çalıştırmak ve Fransız halkının Waffen-SS'e (Nazi Almanyası'na bağlı bir askeri birim) katılımlarını sağlamak için yoğun bir şekilde işgal propagandası gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada işgal propagandasının Vichy Fransası'nda nasıl gerçekleştirildiği ele alınmıştır. Çalışmada, Vichy Fransası'nda iktidarda bulunan Pétain yönetiminin basılan propaganda posterleri Fransız Dil Bilimci Roland Barthes'ın göstergebilimsel analiz yöntemine tabi tutularak incelenmiştir.

Son yıllarda göstergebilimsel analiz yöntemi kullanılarak alanda önemli çalışmalar yapıldığı gözlemlenmiştir. Bunlar içerisinde; Çakı vd. (2017) "Türk Sinemasında Nazizm İdeolojisi: 'Kırım' Filmi ve Göstergebilimsel Analizi" adlı çalışmada Nazizm ideolojisinin sinemadaki temsilini Ferdinand de Saussure'ün "gösteren" ve "gösterilen" kavramları üzerinden ele almıştır. Dumanlı Kadızade (2016) "Türkçe Eğitiminde Çocuk Yazınına Göstergebilimsel Yaklaşım: 'Keloğlan ile Kardeşi' Masalı" adlı çalışmada Algirdas Julien Greimas'ın Eyleyenler Örnekçesi'nin ışığında masal incelemesinde bulunmuştur. Tanyeri Mazıcı ve Çakı (2018) "Adolf Hitler'in Korku Çekiciliği Bağlamında Kamu Spotu Reklamlarında Kullanımı" adlı çalışmada Adolf Hitler'in kamu spotu reklamlarında kullanımı Roland Barthes'ın "düzanlam" ve "yananlam" kavramları üzerinden ele almıştır.

Alanda yapılan kapsamlı literatür çalışması sonucunda, işgal propagandası kavramını konu alan herhangi bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Bu amaçla çalışma kapsamında amaçlı örneklem metodu kullanılarak belirlenen 8 propaganda afişi (Pétain, Alman Ordusu, Fransız İşçi, SS,

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Müttefikler, Komplocular, Komünizm, Yahudi) Barthes'ın yananlam ve düzanlam boyutunda işgal propagandası çerçevesinde ele alınmıştır.

1. Nazi İşgali Altında Vichy Fransası

1 Eylül 1939 tarihinde Nazi Almanyası, Polonya'ya saldırdı. Saldırıdan iki gün sonra Fransa, Almanya'ya savaş ilan etti. Tarihe "Tuhaf Savaş" olarak geçen yaklaşık bir yıl zaman zarfında iki ülke arasında ciddi bir çatışma çıkmadı. 1940'ın Mayıs ayında Alman Devlet Başkanı Adolf Hitler Hollanda ve Belçika üzerinden Fransa'ya saldırdı. Almanlar başarılı bir saldırı planı ile İngiliz ve Fransız Orduları'nı Dunkerque Bölgesi'nde kuşattı. Dunkerque Tahliyesi'nde Fransız ve İngiliz ordularının büyük bir kısmı Fransa'dan tahliye edildi. Ardından Naziler, Paris'e girerek, Fransızları savaş dışı bıraktı. 1940'ın Haziran'ında Naziler Fransa'nın kuzeyini işgal ederken, güneyinde de Vichy Fransası olarak bilinen bir devlet kurdu (Caplan, 2017:209). Vichy Fransası'nın ismi ülkenin kurulduğu Vichy kasabasından gelmektedir. Vichy Fransası, Nazilerin denetimi altındaydı. Nitekim Vichy Fransası'nın anayasası da Nazi Almanyası'nın güdümünde oluşturulmuştu (Curran, 1998:2). Vichy Fransası'nda Nazilerden habersiz hiç bir karar alınamıyordu.

Naziler, Vichy Fransası'nın yönetimine Birinci Dünya Savaşı kahramanı Fransız Mareşal Philippe Pétain'i getirdi. Pétain 1940-42 yılları arasında Başbakan, 1942-44 yılları arasında da Devlet Başkanı olarak görev yaptı (Eberle ve Uhl, 2017:588). Naziler, Pétain'in siyasi kimliğini kullanarak Fransız halkı üzerinde egemenlik kurabileceklerine inanmaktaydı.

Fransa'nın düşüşü dünyadaki dengelerin değişmesine, ABD'nin Nazi Almanyası'na ve Vichy Fransası'na karşı fiili olarak cephe almasına yol açtı (Kissenger, 2010:366). Bu süreçte Vichy Fransası, diğer Nazi Almanyası işgalindeki ülkeler gibi dünyadan soyutlandı.

Vichy Fransası, Nazilerin isteklerini gerçekleştirdiği müddetçe yarı bağımsız olarak hareket edebilecekti. Nitekim 1942'in sonlarına kadar Vichy Fransası Nazilerin her talimatını uygulamaya çalıştı. Buna karşın Nazilerin Mısır'ın El-Alameyn şehrinde durdurulmasından sonra Vichy Fransası'nın Nazilere karşı tavrı değişti. Almanya'dan gelen kararlar sorgulanmaya

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

başlandı. Bunun üzerine, Hitler'in emriyle 1942'nin Kasım ayında Naziler Vichy Fransası'nın tamamını ele geçirdi (Hart, 2015:451). Vichy Fransası'nın tüm yönetim birimleri Nazilerin eline geçti. Waffen-SS, ülkenin önemli yerlerine konuşlandırıldı. Alman gizli polisi Gestapo tüm ülkede sıkı bir denetim mekanizması kurdu. Naziler, Fransa'da tamamen kontrolleri altında tutabileceklerini düşündükleri Pierre Laval'ı Başbakan olarak görevlendirdi (Sweets, 1986:149). Ülke, Nazi Almanyası'nın işgaline uğramasına karşın, Vichy Yönetimi Paris'in Müttefiklerin eline geçtiği 25 Ağustos 1944 tarihine kadar varlığını korudu.

Savaşın Almanların aleyhine dönmeye başladığı 1943 yılından itibaren Vichy Yönetimi'nin kamuoyundaki desteği de azalmaya başladı (Mazower, 2014:611). Bu süreçte ülkede terör ve şiddet olayları tırmanışa geçti. 1943'de İtalya'nın teslim olması, aynı yıl Naziler'in Rusya'da ağır yenilgiler alması, Fransız General Charles de Gaulle önderliğinde başlayan Fransız direnişinin güçlenmesine yol açtı. Nihayetinde 1944'ün Haziran'ında Müttefik Kuvvetler Fransa'nın kuzey batısındaki Normandiya sahillerinden büyük bir çıkarma hareketına girişti. İki ay içerisinde Wehrmacht bozguna uğrayarak, ülkeden geri çekildi (Macksey, 2012:219). Nazilerin ülkeden çekildiği 1944'ün Ağustos'u ile birlikte Vichy Fransası'da tarihe karışmış oldu.

2. İşgal Propagandası Kavramı

Propaganda, belirli amaçlar doğrultusunda kitlelerin istenilen yönde ikna edilmesini sağlayan bir iletişim faaliyetidir. Propagandada verilen mesajların tartışılmasına izin verilmez (Aziz, 2007:15). Propaganda insanların düşüncelerini etkilerken, kitle iletişim araçlarını etkin bir şekilde kullanmaktadır (Kuruoğlu, 2006:8). Propaganda disiplini; beyaz, gri, kara, stratejik, karşı, silah propaganda gibi pek çok farklı propaganda türünü içermektedir. Bunlardan biri de işgal propagandasıdır.

İşgal propagandası, diğer adıyla takviye edici propaganda, işgal edilen yerlerde itaati ve teşkilatlanmayı sağlamak amacıyla yapılan propaganda faaliyetidir (Tarhan, 2010:51). İşgal propagandası, işgal güçlerinin çıkarlarına hizmet etmektedir. İşgal propagandasını diğer propaganda türlerinden ayıran en önemli özellik, propaganda faaliyetinin

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

uygulama alanının işgal edilen bölge ile sınırlı olmasıdır. Tarhan işgal propagandasının üç temel hedefi bulunduğunu ileri sürmektedir. Bunları;

- a) İşgal edilen bölgedeki her türlü ihtiyacın giderilmesi,
- b) İşgal edilen bölgedeki insanların güveni ve sempatisinin kazanılması,
- c) İşgal edilen bölgedeki insanların işgal güçlerine karşı direnişini kırmak olarak ifade etmektedir (2010:52).

İşgal propagandası, ele geçirilen bölgede oluşan karşı propagandayı yok etmeye çalışmaktadır. İşgal altında bulunan insanların kin ve nefret duygularına kapılarak isyan etmemeleri sağlanır. Bu açıdan eğitim ve ibadethane gibi toplumun geniş kitlesine hitap edilen yerlerde propaganda faaliyeti yürütülür (Keskin Yılmaz, 2007:31). 20.yüzyıl işgal propagandasının en yoğun olarak yaşandığı dönem olmuştur. Özellikle 2. Dünya Savaşı Dönemi'nde Nazi Almanyası işgal ettiği bölgelerde etkin bir şekilde işgal propagandasına yönelmiştir. 2. Dünya Savaşı'ndan hemen sonra başlayan Soğuk Savaş Dönemi'nde de işgal propagandasının ideolojik söylemlerin hakim olduğu bir atmosferde Kore ve Vietnam Savaşları'nda yoğun olarak yaşandığı görülmüştür.

İşgal propagandası 21. yüzyılda ABD'nin Afganistan (2001) ve Irak (2003) işgallerinden sonra tekrar önem kazanmaya başladı (Jowett ve O'donnell, 2014:275). Özellikle kitle iletişim araçlarında yaşanan gelişmeler, işgal propagandasının ülke çapında her yöne ulaşmasını sağlamış ve işgal güçlerinin işgali meşru kılmalarında önemli bir araç olarak hizmet etmiştir.

3. Vichy Fransı'nda Nazi İşgal Propagandası

Naziler işgal propagandalarını gerçekleştirebilmek için öncelikle Vichy Fransı'nda kendi istedikleri kuralların geçerli olduğu bir yönetim kurdular. Ardından Fransa'da halkın milli duygularını harekete geçiren tüm simgeler yasaklandı. Özellikle Birinci Dünya Savaşı'nda Fransa'nın başarılarını ifade eden hiç bir ifadenin ön plana çıkmasına izin vermediler (Öymen, 2014:232). Vichy Fransı'nda Nazi işgal propagandası 1940-1944

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

yılları arasında dört yıl boyunca aralıksız sürmüştür (Lantenois, 1990:115). Bu dönemde Naziler, Fransızları itaat altına almak, Vichy Fransası tarafından alınan kararların uygulamasını sağlamak, Fransızların Almanya'da çalışmasını teşvik etmek, Fransızların Waffen-SS'e katılarak Mihver Kuvvetleri'ne cephede destek olmalarını sağlamak, Fransa'da patlak veren partizan ayaklanmalarını önlemek gibi önemli konularda işgal propagandasından yararlanmıştı.

Naziler Vichy Fransası'ndaki Yahudileri de işgal propagandasında etkin bir şekilde kullandı. Vichy Fransası'nda Yahudiler, Almanya'nın olduğu kadar Fransası'nın da baş düşmanı olduğu propaganda sürekli olarak yapıldı. Özellikle Nazi Propaganda Bakanı Goebbels'in denetiminde Fransa'da gösterime giren propaganda filmlerinde Yahudiler dünyanın başındaki en büyük tehlike olarak lanse edildi. Bu süreçte Vichy Fransası, Yahudilere karşı sert uygulamalara yöneldi (Marrus ve Paxton, 1995:330). Yahudilerin Vichy Fransası'nda Alman aleyhtarı her hangi bir eyleme girişmesine izin verilmedi.

Nazilere karşı Fransa'da karşı propaganda faaliyeti yürütenler, Gestapo (Alman Gizli Polisi) tarafından tutuklanmaktaydı (Yücel, 2017:41). Vichy Fransası'nda Alman askerleri ve Gestapo istedikleri evi arayabiliyor, istedikleri kişileri de tutuklayabiliyordu. Bu süreçte Nazi işgal propagandasına karşı herhangi bir direnişin olması mümkün değildi.

Nazi işgal propagandası Vichy Fransası'nda başarılı olabilmek için Fransız Mareşal Pétain'e sıklıkla propaganda faaliyetlerinde yer veriyordu. Birinci Dünya Savaşı'ndaki kahramanlıklarının yanında, Pétain dini göstergeler ile Fransız halkının gözünde efsaneleştirilmekteydi (Akarcalı, 2003:190). Bunun temel amacı Fransız halkının güvenini kazanmak, Nazi Yönetimi'ne karşı isyan edilmesini önlemektir. Nazilerin işgal propagandasının ilk adımı bu yüzden Fransız halkının gözünde "güven" inşasına dayanmaktaydı.

Nazilerin işgal propagandasına karşı en etkili karşı propaganda faaliyetleri İngiliz BBC radyosu tarafından yapılmaktaydı. BBC, Vichy Hükümeti'nin aldığı tüm Nazi yanlısı kararları eleştiriyor ve Fransız halkının

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Vichy Yönetimi'ne itaat etmemesini istiyordu (Öymen, 2014:233). Bu süreçte, Naziler işgal propagandasının başarıya ulaşabilmesi için Vichy Fransası'nın izni olmadan yapılan tüm propaganda faaliyetlerini yasa dışı ilan etmişti.

Vichy Fransası'nda yapılan işgal propagandasında "düşmanlık" inşası ön plandaydı. (Blanchard & Boëtsch, 1994:539). Özellikle partizanların eylemlerini arttırdıkları 1943 yılından itibaren Vichy Fransası'nda nefret söylemleri de bir o kadar sertleşmekteydi. İşgal propagandası gücünü daha da arttırabilmek için 1944'ün başında Fransız basınındaki Alman sansürünün etkisini de arttırdı (Peschanski, 1990:75). Nitekim işgali eleştirdiği düşünülen, partizanların propagandasının yapıldığına inanılan her türlü yayın anında Vichy yönetimince sansüre uğramaktaydı.

Vichy Fransası'da Nazilerin işgal propagandasında, dönemin kitle iletişim araçları etkin bir şekilde kullanılmaktaydı. Özellikle radyo Nazilerin işgal propagandasında büyük bir rol oynamıştı (Galster, 1996:112). Diğer yandan sinema da en az radyo kadar ön plana geçmiş, Nazizm ideolojisinin yansıtıldığı Alman filmleri Fransa'da propaganda amaçlı olarak sürekli yayınlanmaya başlanmıştı (Dalisson, 2002:21). Nazilerin işgal propagandası amacıyla yayınlanan neşriyatlarda da, Nazilerin kurduğu 3. Reich'in (Nazi Almanyası) asla savaşı kaybetmeyeceği, bu yüzden Nazilere karşı yapılacak tüm eylemlerin yalnızca Fransız halkına zarar vereceği yönünde propaganda faaliyetleri yürütülmüştü (D'hoop, 1981:6). Temel amaç Fransız halkının direnişçilere katılmasını önlemektir.

General Charles de Gaulle önderliğinde başlayan Özgür Fransa Hareketi, Müttefiklerin desteğiyle ülke dışından Fransız halkına yönelik yoğun bir propaganda faaliyeti gerçekleştirmekteydi (Oosterlinck, 2003:327). Diğer yandan Nazilerin, Vichy Fransası'nda artan baskıcı yönetimine karşı ülkede yer altı hareketleri baş göstermişti (Pollard, 2012:71). Bu yüzden partizanlar da Vichy işgal propagandasına karşı Fransız halkını direnişe çağıran propaganda faaliyetlerine yönelmişti (Schwartz, 1989:144). Partizanların propagandası halkı iç savaşa çağırıyor, işgalci olarak tanımladıkları Nazilere karşı Fransızların direnişe geçmesini telkin

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

ediyorladı (Fogg, 2009:47). Bu çalışmada Vichy Fransası'nda yayınlanan propaganda posterleri üzerinden, Nazi işgal propagandası hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

4. Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde 2. Dünya Savaşı Dönemi'nde Nazi Almanyası güdümündeki Vichy Fransası'nda kullanılan posterler işgal propagandası bağlamında incelenmiştir.

4. 1. Çalışmanın Yöntemi

Çalışma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden göstergebilimsel analiz metodu kullanılmıştır. Vichy Fransası'na ait propaganda posterleri Barthes'ın yananlam ve düzenlam boyutunda işgal propagandası çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışmada ayrıca posterler buldukları bağlam koşullarında değerlendirilerek, posterlerde kullanılan metafor ve metonimler açıklanmakta ve görseller üzerinden inşa edilmek istenen mitler ortaya çıkarılmaktadır.

Göstergebilim, göstergelerin anlamlarını inceleyen bir bilim dalıdır (Sığırcı, 2016:47). Göstergelerden oluşan dizgeleri açımlayarak, verilmek istenen mesajları ortaya koymaya çalışır (Guiraud, 2016:49). Temel amacı bir metin ya da görüntünün (göstergenin) herkes tarafından evrensel olan anlamının dışında, dizge içerisinde mesaj olarak kodlanan anlamını bulmaktır (Geray, 2014:164). İletişim açısından insan çevresindeki hemen hemen her şeyin bir gösterge niteliği taşıdığı düşünüldüğünde göstergebilimin çok geniş bir alanı kapsadığı söylenebilir (Tekinalp ve Uzun, 2013:139).

Göstergebilimsel incelemelerin Eskiçağ'dan beri var olduğu söylenebilir (Rifat, 2013:99). Buna karşın 20.yüzyılın ilk yarısında bilim dalı olarak kabul görmeye başlamıştır. Bilim dalı olarak ön plana çıkmasında da dil bilimciler Ferdinand de Saussure ve Charles Sanders Peirce önemli rol oynamıştır (Fiske, 2017:127). Fransız Dil Bilimci Roland Barthes ise göstergebilimin daha anlaşılır bir hal almasını ve bir çok alana yayılmasını sağlamıştır (Kalkan Kocabay, 2008:33). Barthes göstergelerin düzenlam ve

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

yananlam olmak üzere iki şekilde incelenebileceğini söylemektedir. Düzanlam evrensel, yananlam ise kültüre özgü anlamları içermektedir. Düzanlam kolaylıkla anlaşılabilirken, göstergelerin ortaya koyduğu ikinci anlam(yananlam) her zaman anlaşılabilir değildir (Barthes, 2014:25). Bu açıdan göstergeler iki anlamlı olarak ortaya çıkmaktadır (Barthes, 2016b:149). Barthes'a göre göstergebilimin temel amacı dil dışındaki anlamlama dizgelerinin kullanımlarını tespit etmek ve onları ortaya koymaktır (2016a:87). Göstergebilim dilin ve göstergelerin nasıl kodlandığını ortaya koyar (Barthes, 2015a:57). Mesajlar, göstergeler yoluyla kodlanır, göstergebilimde önemli olan bu kodların doğru bir şekilde açıklanabilmesidir (Barthes, 2017:105). Örneğin, sıradan bir fotoğraf üzerinde yer alan göstergelerin göstergebilimsel analiz ile yorumlanması sonucunda kültürel kodlar içinde pek çok farklı anlam çıkabilmektedir (Barthes, 2015b:200).

4. 2. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın temel amacı, işgal propagandası kavramı hakkında bilgi vererek alandaki mevcut eksikliği ortadan kaldırmaktır. Diğer yandan Vichy Fransası'nın propaganda posterleri özelinde değerlendirmede bulunarak, işgal propagandası kavramının örnekler üzerinden açıklanması amaçlanmaktadır.

4. 3. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi

2. Dünya Savaşı'nda kurulan ve kısa ömürlü bir devlet olan Vichy Fransası'nda kullanılan tüm propaganda posterleri çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Buna karşın gerek zaman sıkıntısı, gerekse tüm propaganda posterlerine ulaşmadaki imkansızlıklardan dolayı çalışmada örneklem kullanılmıştır. Çalışma kapsamında farklı kaynaklardan Vichy Fransası'nda kullanılan propaganda posterleri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular çerçevesinde çalışmada amaçlı örneklem metodu kullanılarak 8 propaganda afişi (Pétain, Alman Ordusu, Fransız İşçi, SS, Müttefikler, Komplocular, Komünizm, Yahudi) çalışmanın örnekleme olarak belirlenmiştir.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

4.4. Çalışmanın Sınırlılıkları

Göstergebilimsel analizin yalnızca Vichy Fransası'na ait 8 propaganda posterini üzerinden ele alınması çalışmanın temel sınırlılığını meydana getirmektedir. Bunun yanında posterlerdeki görsellerin yalnızca Barthes'ın bakış açısından göstergebilime tabi tutulması da çalışmanın diğer önemli sınırlılığını teşkil etmektedir.

4.5. Çalışmanın Önemi

Çalışma;

- Alanda ilk olması ve gelecek çalışmalar için kaynak teşkil etmesi,
- Propaganda alanında yapılan çalışmalara katkı sağlaması,
- İşgal propagandası kavramını kapsamlı bir şekilde ortaya koyması,
- Vichy Fransası ve propaganda faaliyetleri hakkında bilgi vermesi bakımından önem taşımaktadır.

4.6. Çalışmanın Soruları

Çalışma kapsamında aşağıda belirtilen sorular meydana getirilmiştir;

- Vichy Fransası'nda kullanılan işgal propaganda afişlerindeki temel vurgu alanları nelerdir?
- Vichy Fransası'nda kullanılan işgal propaganda afişlerinde hangi metafor ve metonimlerden yararlanılmıştır?
- Vichy Fransası'nda kullanılan işgal propaganda afişlerinde hangi mit/ler inşa edilmeye çalışılmıştır?
- Vichy Fransası'nda kullanılan işgal propaganda afişlerinde hangi unsurlar dost ve düşman olarak sunulmaktadır?

4.7. Vichy Fransası'ndaki Posterlerinin İşgal Propagandası Bağlamında Göstergebilimsel Analizi

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Çalışmanın bu bölümünde Vichy Fransası tarafından kullanılan 8 propaganda afişi (Pétain, Alman Ordusu, Fransız İşçi, SS, Müttefikler, Komplocular, Komünizm, Yahudi) Barthes'ın yananlam ve düzanlam boyutunda ele alınmıştır. Ayrıca, propaganda posterleri buldukları bağlam üzerinden değerlendirilmiştir.

4.7.1. "Pétain" Konulu Propaganda Afişi

Barthes'ın düzanlam boyutunda "Pétain" konulu propaganda afişinde Fransız General ve Vichy Fransası Devlet Başkanı Philippe Pétain'in resmine yer verilmiştir. Posterde Fransızca "Français! Vous n'êtes ni vendus, ni trahis, ni abandonnés. Venez à moi avec confiance/Fransızlar, satılmadınız, ihanete uğramadınız, terk edilmediniz. Güvenle bana gelin" şeklinde bir yazı bulunmaktadır. "Fransızlar!" ve "Bana güvenle gelin" yazıları kırmızı punto ve büyük yazılmıştır. Pétain takım elbise içerisinde, masanın başında oturmakta ve önünde kağıtların olduğu görülmektedir. Sol eli yumruk yaparken, sağ eli görsele bakanları işaret etmektedir.

Resim 1. "Pétain" Konulu Propaganda Afişi

(Kaynak:<http://www.ajpn.org>, 20.04.2018)

Propaganda posterinin Barthes'ın yananlam boyutunda doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi için Pétain'in Fransa'daki önemini iyi okunması gerekmektedir. Pétain, Birinci Dünya Savaşı'ndaki başarılarından dolayı Fransızların büyük saygısını kazanan bir generaldir. Bu açıdan Naziler, Vichy Fransası'nda devlet başkanı olan Pétain'in yapacağı tüm açıklamaların Fransa halkı tarafından destekleneceğini düşünmektedir.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Görselde Pétain Fransızlara kendisine güvenmelerini istemektedir. Pétain, “satılmadınız, ihanete uğramadınız, terk edilmediniz” derken İngiliz ve Fransız Orduları’nın Dunkerque Tahliyesi’ne vurgu yapmaktadır. Pétain, asıl Fransız Ordusu’nun Fransa’da kaldığını söylemektedir. Bundan dolayı Fransız halkından yaptığı uygulamalarda destek istemektedir. Posterdeki sunum kodlarında yer alan göstergeler içerisinde Pétain, Vichy Fransası’nın bir metonimi olarak “güven” metaforu üzerinden sunulmaktadır. Posterde Fransızların Nazilere teslim olmasının doğru bir hareket olduğu mitinin inşa edilmeye çalışıldığı görülmektedir.

4.7.2. "Alman Ordusu" Konulu Propaganda Afişi

"Alman Ordusu" konulu propaganda görselinde Barthes'ın düzenlam boyutunda Wehrmacht'a (Alman Ordusu) mensup bir asker ve üç küçük çocuk görülmektedir. Sunum kodları içerisinde çocuklardan biri askerin kucağında, diğer iki çocuk ise askerin hemen yanına yerleştirilmiştir. Askerin kucağında bulunan çocuğun yüzünde sevimli bir gülümseme bulunmakta ve bir eliyle bir şeyler yemektedir. Görselde Fransızca "Populations abandonnées faites confiance au soldat allemand/Terk edilmiş halk Alman askerine güveniyor" yazısı yer almaktadır. "Halk" ve "Güven" yazıları görselde kırmızı puntolar içerisinde vurgulu bir şekilde yazılmıştır.

Resim 2. "Alman Ordusu" Konulu Propaganda Afişi

(Kaynak:www.histoire-image.org, 20.04.2018)

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Barthes'ın yananlam boyutunda, görsel işgal propagandasını başarılı bir şekilde yansıtmaktadır. Barthes'ın "göstergeler bir bütünü oluşturur" düşüncesinden hareketle, Alman askerin çocuğu kucağına alması, çocuğun gülümsemesi çocuğa yiyecek ikram etmesi, diğer iki çocuğun da Alman askerin yanında olması, Alman ordusunun işgal edilen ülkedeki insanların sevgisini ve güvenini kazanmaya yönelik bir işgal propagandası gerçekleştirdiği göstermektedir. "Terk edilmiş halk, Alman askerine güvenin!" sözü görsel ile uyum içerisindedir ve verilen yananlamı kuvvetlendirmektedir. Wehrmacht'ı temsil eden bir metonim olarak yer alan Alman askeri görselde "güven" ve sevgi" metaforu olarak kullanılmıştır. Sonuç olarak görselde Alman askerin işgalci olmadığı, Fransızların dostu olduğu mitinin inşa edilmeye çalışıldığı görülmektedir.

4.7.3. "Fransız İşçi" Konulu Propaganda Afişi

"Fransız İşçi" konulu propaganda afişinde Barthes'ın düzenlam boyutunda çalışan bir işçi görseline yer verilmiştir. Görselde Fransızca "je travaille en Allemagne fais comme moi pour la relève / pour ma famille / pour la France/Almanya'da çalışıyorum, benim gibi yap, kalanlar için, ailem için, Fransa için" yazısı yer almaktadır. Posterdeki sunum kodlarında "Almanya'da çalışıyorum, benim gibi yap" yazılarının vurgulu bir şekilde öne çıkarıldığı görülmektedir.

Resim 3. "Fransız İşçi" Konulu Propaganda Afişi

(Kaynak:<http://histomil.com>, 20.04.2018)

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Savaşın ilerleyen döneminde Almanlar savaş ekonomisini ayakta tutabilmek için büyük bir işçi gücüne ihtiyaç duymuştur. Nazilerin gerek Todt Teşkilatı (NSDAP'ye bağlı Nazi Almanyası'nın tüm inşaat işlerinden sorumlu birimi) gerekse Albert Speer önderliğindeki Silahlanma Bakanlığı işgal edilen ülkelerden gelen yüz binlerce kişiyi sanayi ve inşaat kollarında çalıştırmıştır. Naziler, posterde yer alan "Almanya'da çalışıyorum, benim gibi yap!" yazısı ile işgal edilen ülkedeki insanların istihdam edilmesine yönelik işgal propagandası gerçekleştirmektedir. Görselde Fransızların aileleri ve ülkeleri için Almanya'da çalışması gerektiği miti inşa edilmeye çalışılmaktadır. Sunum kodlarında yer alan işçi "güven" metaforu olarak görselde konumlandırılmıştır.

4.7.4. "SS" Konulu Propaganda Afişi

"SS" konulu propaganda afişinde Barthes'ın düzenlem boyutunda iki Waffen SS (Alman Ordusu'na bağlı silahlı bir grup) askerinin olduğu görülmektedir. Askerlerin ellerindeki silahlar ve görseldeki sunum kodları, askerlerin bir çatışmaya gittikleri izlenimini vermektedir. Görselin hemen altında ise "Coude a Coude/ Contre L'ennemi Commun!/ Division Francaise De La Waffen SS/Ortak düşmana karşı omuz omuza! Waffen SS Fransız Tümeni" yazısı bulunmaktadır.

Resim 4. "SS" Konulu Propaganda Afişi

(Kaynak: <http://parismuseescollections.paris.fr>, 20.04.2018)

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

1942 yılına gelindiğinde Naziler, dünyanın en güçlü ülkeleri ABD, Sovyetler Birliği ve İngiltere ile savaş halindeydi. Bunun yanında Avrupa'nın büyük bir kısmı Nazilerin kontrolündeydi. Wehrmacht'ın emri altında bulunan askeri sayısı savaşta talebi karşılayamayacak boyuta gelmişti. Bu süreçte SS (Schutzstaffel, Koruma Timi) lideri Heinrich Himmler'in talebi üzerine işgal edilen ülkelerde Nazi sempaticilerinden SS'e bağlı tümenler oluşturulması fikri ortaya atıldı. Bu fikir üzerine Naziler işgal edilen tüm ülkelerde yoğun bir propaganda faaliyeti yürüterek insanların SS'e katılmasını sağlamıştır. Görselde Fransızların ortak düşmana karşı birlikte omuz omuza savaştığı vurgusu yapılmaktadır. Yapılan vurgu Barthes'ın yananlam boyutunda ele alındığında, Fransız halkının Waffen-SS tümenlerine katılması ve ortak düşmana karşı savaşması istenmektedir. Görselde üniformalar Waffen-SS'i temsil eden metonim olarak kullanılmıştır. Sunumdaki göstergeler ile Waffen-SS'in Fransa'yı koruduğu miti inşa edilmeye çalışılmaktadır. Askerler, incelenen ilk üç posterde olduğu gibi "güven" metaforu olarak konumlandırılmıştır.

4.7.5. "Müttefikler" Konulu Propaganda Afişi

"Müttefikler" konulu propaganda afişi Barthes'ın düzenlem boyutunda değerlendirildiğinde, denizin içinde yaralı birinin Fransız bayrağını tuttuğu görülmektedir. Fransız bayrağının zarar gördüğü anlaşılmaktadır. Görselin hemen arkasında gemi silüetleri belirlemektedir. Posterin hemen altında Fransızca "N'oubliez pas Oran" yazısı bulunmaktadır.

Resim 5. "Müttefikler" Konulu Propaganda Afişi

(Kaynak: <http://histomil.com>, 20.04.2018)

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Fransa, Almanya ve İtalya ile imzalandığı antlaşma gereği donanmasını Alman ve İtalyan denetimine bırakmaktaydı. Buna karşın hiç bir savaşta kullanılmayacağı garanti edilmekteydi. İngiltere bu riski göze alamadı ve Fransız Donanması'na Oran'da büyük bir saldırı başlattı. Saldırı sonucunda yüzlerce Fransız askeri yaşamını yitirdi. Bu ortamda Fransa'da İngiltere'ye karşı olumsuz bir kamuoyu meydana geldi. Naziler bu olumsuz kamuoyundan yararlanarak işgal altında bulunan Fransa'da "Oran Faciası"nı vurgulayan, İngilizlerin düşman, Almanların ise dost olduğunu gösteren işgal propagandasına başladı.

Görsel, "Oran'ı unutma" yazısıyla doğrudan Oran Saldırısı'na vurgu yapmaktadır. Posterde elinde bayrak tutan adam Fransız Donanması'nı, elindeki bayrak da Fransa'yı temsil eden metonim olarak kullanılmıştır. Yananlam boyutunda, İngilizlerin çıkarları için müttefiki Fransızlara bile saldırmaktan geri durmayacağı anlatılmaktadır. Fransız halkı gözünde İngilizlerin tehlikeli bir düşman olduğu miti Nazilerin işgal propagandası çerçevesinde inşa edilmeye çalışılmaktadır. İngilizler görselde "düşman" ve "tehlike" metaforları üzerinden sunulmaktadır.

4.7.6. "Komplocular" Konulu Propaganda Afişi

"Komplocular" konulu propaganda afişi Barthes'ın düzenlem boyutunda ele alındığında, Fransa'da Almanlara karşı savaşan 10 partizanın resmi yer almaktadır. Her partizanın yanında milletleri, katıldıkları eylem sayısı ve öldürdükleri kişi sayısı (Örneğin, Grzywacz-Polonyalı Yahudi- 2 Eylem) bulunmaktadır. Komplocuların resimlerinin altında eylemleri sırasında öldükleri kişiler, zarar verdikleri trenler ve ele geçirilen silahlar yer almaktadır. Posterin üstünde "Les Libérateurs?/Özgürlükçüler mi?" altında da "La libération! par l'armée du crime/Suç ordusu tarafından özgürlük!" yazısı bulunmaktadır.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Resim 6. "Komplocular" Konulu Propaganda Afışı

(Kaynak:<http://histomil.com>, 20.04.2018)

1943 yılında savaş Nazilerin aleyhine dönmeye başladığında, Avrupa'da Nazi işgalinde bulunan pek çok yerde "partizan" olarak adlandırılan direniş örgütleri kuruldu. Bu örgütlerin en yoğun faaliyet yürüttükleri ülkelerden biri de Fransa'ydı. Partizanlar, gerçekleştirdikleri silahlı eylemler ile Nazilere ciddi oranda zarar vermeye başlayınca, Naziler partizanların Fransız halkı tarafından destek almamaları için işgal propagandasını devreye soktu.

Görselde, kendilerini özgürlükçü olarak isimlendiren gruba, "Özgürlükçüler mi?" şeklinde soru yönelmiş, "Suç ordusu tarafından Özgürlük!" ifadesiyle sorulan soruya yanıt verilmiştir. Yananlam boyutunda, partizanların suç çetesi olduğu, Fransa için büyük bir tehlike meydana getirdiği vurgusu yapılmıştır. Posterde yer alan kişilerin bazılarının Yahudi ve komünist oldukları vurgulanarak, Yahudiliğin ve Komünizm'in suçun merkezi olduğu miti kitleler üzerinde inşa edilmeye çalışılmıştır. Görselde yer alan partizanlar "ölüm", "tehlike" ve "suç" metaforları üzerinden sunulmakta ve partizanlara yönelik Fransız kamuoyunda olumsuz bir algının yer etmesi için çalışılmaktadır. Sonuç olarak, görselde Almanların Fransa'yı

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

koruduğu, huzur ve barışın Almanlar ile tesis edilebileceği yananlamının çıkarıldığı görölmektedir.

4.7.7. "Komünizm" Konulu Propaganda Afişı

"Komünizm" konulu propaganda afişinde Barthes'ın düzenlam boyutunda, üstü çıplak bir adamın, sunum kodları içerisinde Sovyet askeri olarak gösterilen bir adam ile mücadele ettiği görölmüştür. Sovyet askeri koyu kırmızı tonlarda, üstü çıplak adam da açık tonlarda resmedilmiştir. Sovyet askeri elindeki zincir ile adamı yakalamaya, adam ise askerin yakasından tutarak onu engellemeye çalışmaktadır. Görselin hemen altında ise "Le Socialisme contre le Bolchevisme pour une Europe libre/Özgür bir Avrupa için Bolşevizm'e karşı Sosyalizm" yazısı yer almaktadır.

Resim 7. "Komünizm" Konulu Propaganda Afişı

(Kaynak:<http://parismuseescollections.paris.fr>, 20.04.2018)

1943 yılının başında Almanya Sovyet şehri Stalingrad'da büyük bir yenilgiye uğradı. Yenilgi ile birlikte Nazilerin yenilmez imajı zarar görürken, Sovyetlerin savaşta etkisi artmaya başladı. Bu süreçte Naziler, işgal altında bulunan ülkelerde Komünist propagandaların etki gösterebileceğini düşünerek, Komünizm aleyhine işgal propagandası yürütmeye başladı.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Görselde yer alan yarı çıplak adam Fransız halkını, kırmızı renkte Sovyet askeri üniforması giyen adam da Sovyetleri temsil eden metonim olarak kullanılmaktadır. Göstergeler bir bütün olarak ele alındığında Fransız köylü, Sovyet askerinin kendisini zincire vurmasına karşı direnmektedir. Sovyet askeri görseldeki sunum kodları içerisinde koyu kırmızı tonlarda gösterilerek "korku" ve "tehlike" metaforları içerisinde yansıtılmıştır. Yananlam boyutunda askerin elindeki zincir Komünizm ideolojisini temsil etmektedir. Fransa'nın Komünizm'in tahakkümü altına girmemesi ve Komünizm'e karşı direnmesi gerektiği görselde anlatılmaktadır. "Bolşevizme karşı Sosyalizm" ifadesiyle yananlam boyutunda Nasyonal Sosyalizm'e vurgu yapılmaktadır. Nazizm ideolojisinin dayandığı en önemli temellerden biri sosyalizmdir. Bu açıdan görselde yananlam boyutunda Komünizm'in tehlikeli, Sosyalizm'in ise Fransa için en uygun ideoloji olduğunun vurgusu yapılmaktadır. Görselde Komünizmin Fransa'yı ele geçirmeye çalıştığı miti inşa edilmeye çalışılmakta ve Fransızların "özgür bir Avrupa" için Komünizme karşı mücadele etmesi gerektiği açıklanmaktadır.

4.7.8. "Yahudi" Konulu Propaganda Afişi

"Yahudi" konulu propaganda afişi Barthes'ın düzenlam boyutunda değerlendirildiğinde Avrupa haritası üzerinde İngiltere Başbakanı Winston Churchill'in, Sovyet lider Joseph Stalin ile el sıkıştığını göstermektedir. Fransızca "Le complot Juif contre L'Europe/Avrupa'ya karşı Yahudi komplosu" yazısı propaganda posterinin hemen altında bulunmaktadır. Görselin üstündeki sunum kodlarında sakallı bir adamın başına yer verilmiştir. Avrupa haritasında İngiltere ve Sovyetler Birliği'nin toprakları kırmızı, kalan yerlerde gri tonda gösterilmiştir.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Resim 8. "Yahudi" Konulu Propaganda Afişi

(Kaynak:<http://examenjuin.skyrock.com>, 20.04.2018)

Posterde yer alan göstergelerin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin görselin üstünde yer alan sakallı insan göstergesinin tek başına Yahudi birini temsil ettiği söylenemez. Buna karşın üstünde yazan "Yahudi Komplosu" ile görselde temsil edilen kişinin Yahudi olduğu anlaşılmaktadır. Stalin Sovyetler Birliğini, Churchill İngiltere'yi, Yahudi ise Siyonizm'i temsil eden metonim olarak kullanılmıştır. Stalin ve Churchill'in el sıkışması ve üzerinde yer alan Yahudi resmi ile; İngiltere ve Rusya'nın Avrupa'ya karşı ittifak içine girdiği yananlamı oluşturulmaktadır. Girişilen bu ittifakın planlayıcısı da Yahudilerdir. Avrupa haritasındaki metalik gri renk Nazi Almanyası'nın işgalindeki toprakları temsil etmektedir. Metalik rengin kullanılmasındaki temel amaç Nazi işgal bölgelerinin Naziler tarafından güçlü bir şekilde savunulduğu mitinin ortaya konulmasıdır. Naziler, İngiliz ve Sovyetlerin Yahudilerin komplosu ile Avrupa'ya saldırdığı mitini işgal propagandası çerçevesinde inşa etmektedir. Churchill, Stalin ve Yahudilik "tehlike" ve "düşman" metaforları içerisinde sunulurken, Fransız halkının ortak düşmanlara karşı birlik olması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca görsel Nazizm ideolojisinin anti-semitizm algısının doğrudan yansımasıdır.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

SONUÇ

Propaganda disiplini; beyaz, gri, kara, stratejik, karşı, silah propaganda gibi pek çok farklı propaganda türünü içermektedir. Bunlardan biri de işgal propagandasıdır. İşgal propagandası, işgal güçleri tarafından ele geçirilen bölgelerde halkın desteğini alarak, yeni kurulan düzene karşı itaati sağlamak amacıyla yapılan propaganda türüdür. İşgal propagandası kavramı 20.yüzyılda kitle iletişim araçlarında yaşanan gelişmeler ile birlikte önem kazanmıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'nda Naziler, ele geçirdikleri ülkelerde otoritelerini tesis edebilmek için işgal propagandasından etkin bir şekilde yararlanmışlardır. Bu çalışmada işgal propagandasının Nazi Almanyası güdümündeki Vichy Fransası'nda nasıl gerçekleştirildiği ele alınmıştır.

Nazilerin güdümünde Vichy Hükümeti'ne ve Wehrmacht'a (Alman Ordusu) yönelik Fransız halkının güveninin kazanılması ve Müttefik Devletler, Yahudilik, Komünizm ve partizanların Fransız halkı için büyük bir tehlike oluşturması işgal propagandası kapsamında Vichy Fransası'nın propaganda posterlerinde vurgulanan iki temel konuydu. Posterlerde, Naziler ilk olarak Fransız halkının güvenini kazanmak için yoğun bir çaba sarf etmektedir. Bu amaçla Fransızların milli kahramanı Philippe Pétain Nazi propagandasında sıklıkla yer almış ve Vichy Fransası'na yönelik Fransızların güvenini elde etmeye çalışmıştır. Diğer yandan Alman askerlerinin Fransız halkı ile samimi olduğu görsellere yer verilerek, Fransızların gözünde Wehrmacht'ın sempati kazanması amaçlanmaktadır.

Görsellerde; Naziler ve Vichy Fransası genel olarak "dost", "müttefik" ve "kurtarıcı" metaforları, Müttefik Devletler, Yahudilik ve partizanlar ise "tehlike", "düşman" ve "korcu" metaforları üzerinden inşa edilmiştir. Nazizm ideolojisinin tehlike olarak gördüğü Yahudilik, Nazi Almanyası'ndaki propaganda posterlerinde olduğu gibi Vichy Fransası'ndaki afişlerdeki sunum kodları içerisinde de olumsuz göstergeler içerisinde sunulmuştur. Almanlar asker üniforması, Müttefik Devletler liderleri, Fransızlar da bayrak metonimleri kullanılarak görsellerde sunulmuştur. Yahudilik ve partizanlar ise doğrudan görselleri kullanılarak ve yazılı olarak açıklanarak temsil edilmişlerdir.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

İşgal propagandası çalışma kapsamında; Nazilerin Fransa'da düzeni sağladığı, Fransız halkının Wehrmacht ile olumlu bir ilişki içerisinde olduğu, Vichy Fransası'nın Fransız halkını asla terk etmediği, Fransızların Almanya ile işbirliğine girmesi gibi Nazilerin ve Vichy Fransası'nın ülkede otoritesini kurmasını sağlayacak mitlerin inşa edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Diğer yandan; partizanların Fransa'yı kaosa sürükledikleri, Yahudilerin 2. Dünya Savaşı'nın temel sebebi olduğu, Müttefik Devletleri'nin çıkarları doğrultusunda Fransa'ya bile saldıracağı, Komünizm'in Fransa'ya esaret getireceği gibi Müttefik Devletleri, Yahudiliği, Komünizm ve partizanları olumsuz gösteren ve Fransızların Nazilerin otoritesinin dışına çıkmamasını öğütleyen mitler inşa edilmeye çalışılmıştır.

Vichy Fransası'nda işgal propagandası bağlamında kullanılan propaganda posterleri; işgal güçlerinin ülkede otoritelerini inşa etmek; halkın destek ve güvenini elde etmek için kullanılmıştır. Vichy Yönetimi'nin tamamen Nazi Almanyası'nın güdümünde hareket ettiği görülmektedir. Nitekim propaganda posterleri Nazi Almanyası'nda Propaganda Bakanı Dr. Joseph Goebbels'in denetiminde basılan propaganda posterleri ile büyük benzerlikler göstermektedir. Nazilerin düşman olarak gördükleri tüm unsurlara Vichy propagandasında yer verilmiştir. Diğer yandan Goebbels'in propagandaya kattığı önemli ilkelere "yalınlık" posterlerde etkin bir şekilde kullanılmıştır. Posterlerde slogan boyutunda kısa açıklamalar ve sınırlı sayıda göstergeye yer verilerek doğrudan kitlelerin mesajı odaklanması sağlanmıştır.

Çalışma kapsamında Nazi Almanyası güdümünde kurulan Vichy Fransası özelinde işgal propagandası kavramı açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışma alanda özgün olması bakımından önem taşımaktadır. Buna karşın gelecek çalışmalarda Afganistan İşgali (2001) ve Irak İşgali (2003) gibi daha güncel konular üzerinden işgal propagandası kavramının ele alınmasının alana daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

KAYNAKÇA

Akarcalı, Sezer (2003). *İkinci Dünya Savaşında İletişim ve Propaganda*. Ankara: İmaj Yayınevi.

Aziz, Aysel (2007). *Siyasal İletişim*. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Barthes, Roland (2014). *Çağdaş Söylenler*. Çev., Tahsin Yücel. 4. Baskı. İstanbul: Metis Yayınları.

Barthes, Roland (2015a). *Bir Deneme Bir Ders: Eiffel Kulesi ve Açılış Dersi*. Çev., Mehmet Rifat, Sema Rifat. 2. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Barthes, Roland (2015b). *Yazı ve Yorum*. Çev., Tahsin Yücel. 4. Baskı. İstanbul: Metis Yayınları.

Barthes, Roland (2016a). *Göstergebilimsel Serüven*. Çev., Mehmet Rifat-Sema Rifat. 8. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Barthes, Roland (2016b). *S/Z*. Çev., Sündüz Öztürk Kasar. İstanbul: Sel Yayıncılık.

Barthes, Roland (2017). *Görüntünün Retoriği, Sanat ve Müzik*. Çev., Ayşenaz Koş. Ömer Albayrak. 2. Baskı. İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Blanchard, Pascal & Boëtsch, Gilles (1994). Races et Propagande Coloniale sous le Régime de Vichy 1940-1944. *Africa*, 531-561.

Caplan, Jane (2017). *Hitler Almanyası 1933-1945*. İstanbul: İnkılap Yayınları.

Curran, Vivian Grosswald (1998). The Legalization of Racism in a Constitutional State: Democracy's Suicide in Vichy France. *Hastings LJ*, 50, 1.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Çakı, Caner, Zorlu, Yaşar, Karaca, Mustafa (2017). "Türk Sinemasında Nazizm İdeolojisi: 'Kırımlı' Filmi ve Göstergebilimsel Analizi". *Sosyoloji Konferansları - Istanbul Journal of Sociological Studies*. No: 56 (2017-2). / 65-93.

Dalissson, Rémi (2002). La Propagande Festive de Vichy: Mythes Fondateurs, Relecture Nationaliste et Contestation en France de 1940 à 1944. *Guerres Mondiales et Conflits Contemporains*, 5-35.

D'hoop, Jean-Marie (1981). Propagande et Attitudes Politiques dans les Camps de Prisonniers: Le Cas des Oflags. *Revue D'histoire de la Deuxième Guerre Mondiale*, 31(122), 3-26.

Dumanlı Kadızade, Esmâ (2016). Türkçe Eğitiminde Çocuk Yazınına Göstergebilimsel Yaklaşım: 'Keloğlan ile Kardeşi' Masalı. *Electronic Turkish Studies*, 11(14).

Eberle, Henrik ve Uhl, Matthias (2017). *Hitler Kitabı*. Çev., M. Tüzel. İstanbul: Alfa Yayınları.

Fiske, John (2017). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Çev., Süleyman İrvan. 5. Basım. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Fogg, L. Shannon (2009). *The Politics of Everyday Life in Vichy France: Foreigners, Undesirables, and Strangers*. USA: Cambridge University Press.

Galster, Ingrid (1996). Simone de Beauvoir et Radio-Vichy. A Propos de Quelques Scénarios Retrouvés. *Romanische Forschungen*, 112-132.

Geray, Haluk (2014). *İletişim Alanından Örneklerle Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Guiraud, Peirce (2016). *Göstergebilim*. Çev., Mehmet Yalçın. 3. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Hart, Basil Liddell (2015). *İkinci Dünya Savaşı Tarihi*. Çev. Kerim Bağrıaçık. İstanbul: İş Bankası Yayınları.

<http://www.ajpn.org/personne-Philippe-Petain-1466.html>. Erişim Tarihi:20.04.2019

<https://www.histoire-image.org/fr/etudes/propagande-allemande>. Erişim Tarihi:20.04.2019

<http://histomil.com/viewtopic.php?t=5994>. Erişim Tarihi:20.04.2019

<http://parismuseescollections.paris.fr/en/node/161480#infos-principales>. Erişim Tarihi: 20. 04. 2019

<http://histomil.com/viewtopic.php?t=5994>. Erişim Tarihi:20.04.2019

<http://histomil.com/viewtopic.php?t=5994>. Erişim Tarihi:20.04.2019

<http://parismuseescollections.paris.fr/fr/musee-jean-moulin/oeuvres/le-socialisme-contre-le-bolchevisme>. Erişim Tarihi:20.04.2019

<http://examenjuin.skyrock.com/462656667-le-complot-juif-contre-l-Europe-Pallidis-Catharina-6G.html>. Erişim Tarihi:20.04.2019

Jowett, S. Garth & O'donnell, Victoria (2014). *Propaganda & Persuasion*. USA:Sage.

Kalkan Kocabay, Hasibe (2008). *Tiyatroda Göstergibilim*. 1. Basım. İstanbul: E Yayınları.

Keskin Yılmaz, Yasemin (2007). Propaganda Aracı Olarak Sinema: 1990 Sonrası Amerikan Filmlerinde Propagandanın Kullanımı Üzerine Bir Çalışma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Kissenger, Henry (2010). *Diplomasi*. Çev. İbrahim H. Kurt. 9.Baskı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Kuruoğlu, Huriye (2006). *Propaganda ve Özgürlük Aracı Olarak Radyo*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Lantenois, Annick (1990). La Propagande sous Vichy 1940-1944. Vingtieme Siecle. *Revue D'histoire*, 115-118.

Macksey, Kenneth John (2012). *İkinci Dünya Savaşı'nda Askeri Hatalar*. Çev., M. Tanju Akad. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

Marrus, Michael Robert & Paxton, O. Robert (1995). *Vichy France and the Jews*. USA: Stanford University Press.

Mazower, Mark (2014). *Hitler İmparatorluğu, İşgal Avrupa'sından Nazi Yönetimi*. Çev. Yavuz Alogan. 2. Baskı. İstanbul: Alfa Yayınları.

Oosterlinck, Kim (2003). The Bond Market and The Legitimacy of Vichy France. *Explorations in Economic History*, 40(3), 326-344.

Öymen, Onur (2014). *Bir Propaganda Silahı Olarak Basın*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Peschanski, Denis (1990). Contrôles ou Encadrer?: Information et Propagande sous Vichy. Vingtieme Siecle. *Revue d'histoire*, 65-75.

Pollard, Miranda (2012). *Reign of Virtue: Mobilizing Gender in Vichy France*. USA:University of Chicago Press.

Rifat, Mehmet (2013). *Açıklamalı Göstergibilim Sözlüğü: Kavramlar, Yöntemler, Kuramcılar, Okullar*. İstanbul:Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Schwartz, Paula (1989). Partisanes and Gender Politics in Vichy France. *French Historical Studies*, 126-151.

Tanyeri Mazıcı, Emel ve Çakı, Caner (2018). Adolf Hitler'in Korku Çekiciliği Bağlamında Kamu Spotu Reklamlarında Kullanımı. *Erciyes İletişim Dergisi*. 5 (3). 290-306.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018

Tarhan, Nevzat (2010). *Psikolojik Savaş, Gri Propaganda*. 13.Baskı. İstanbul:Timaş Yayınları.

Tekinalp, Şermin ve Uzun, Ruhdan (2013). *İletişim Araştırmaları ve Kuramları*. 4. Baskı. İstanbul: Derin Yayınları.

Sığırcı, İlhami (2016). *Göstergebilim Uygulamaları, Metinleri, Görselleri ve Olayları Okuma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Sweets, John (1986). *Choices in Vichy France: The French Under Nazi Occupation*. USA: Oxford University Press.

Yücel, Erdinç (2017). *Propaganda, Hitler'in Müftüsünden Nazi Türklere, Bir Diktatörü Otopsi*. İstanbul: Karakarga Yayınları.

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi: 20 Nisan 2018 Makalenin Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2018